

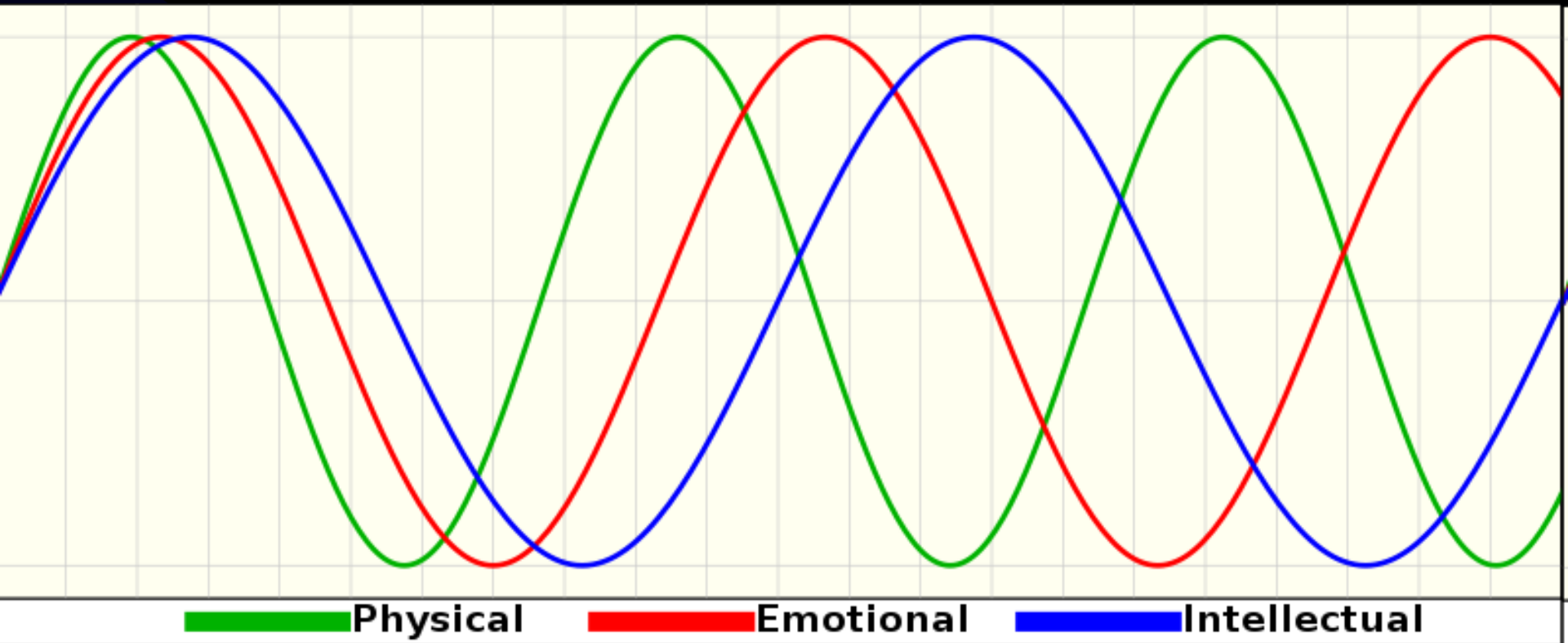
Biorytmy, cirkadiánní rytmy

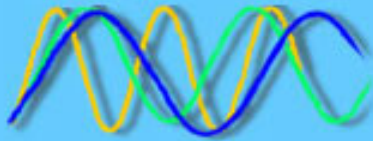
doc. MUDr. Jindřich Fiala, CSc.

Ústav preventivního lékařství

LF MU Brno

Daily Biorhythms

**Welcome to
www.bio-c**

Wait a few seconds to see your
biorhythms for today! Just enter your
birthday and click «calculate»!

Biorhythms today ■
What are Biorhythms?
Questions?
Color Prints
View my Guestbook
Sign my Guestbook
Recommend this Site
Shareware
Links
Contact

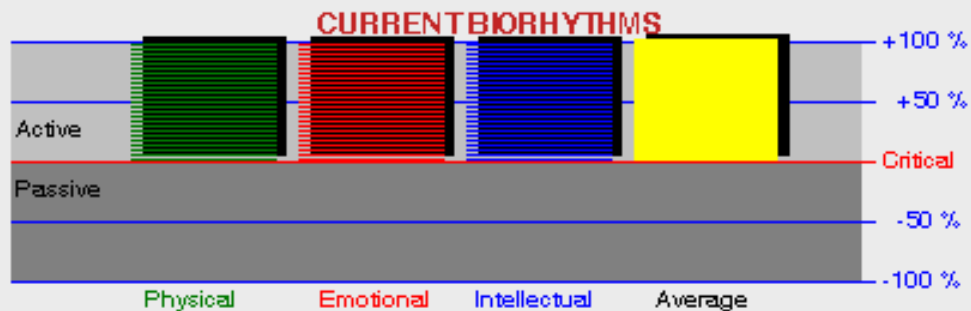
german version

Visitors since January 1999:

5316431

Date: Wednesday, 18. November 2009
Birthday: Monday, 0. null 1900

Your age: 0 days

Welcome to www. bio-chart. com !

Enter your birthday (Day - Month - Year)

and click on «Calc(ulate)»!

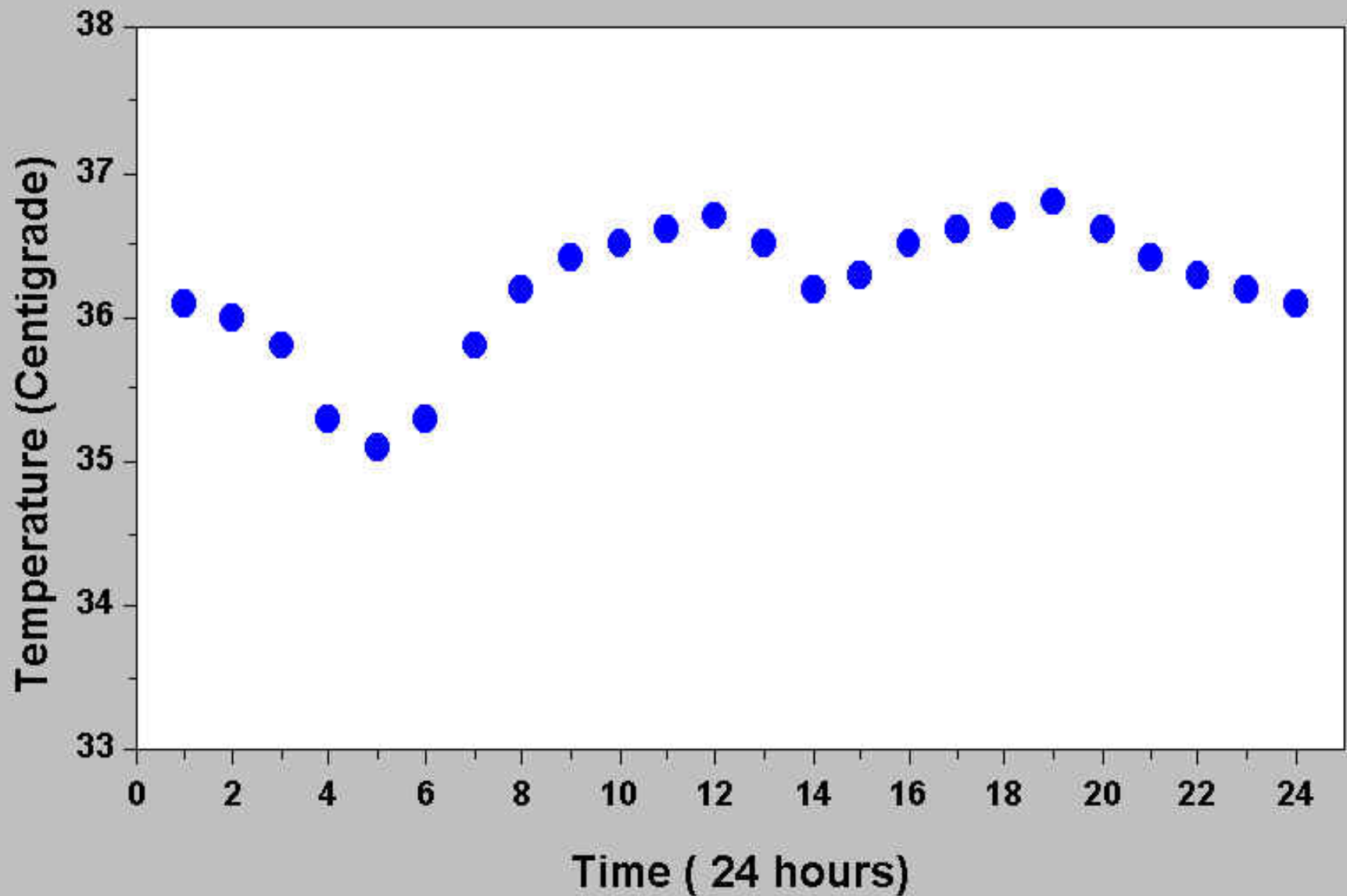
www.bio-chart.com

Presets:

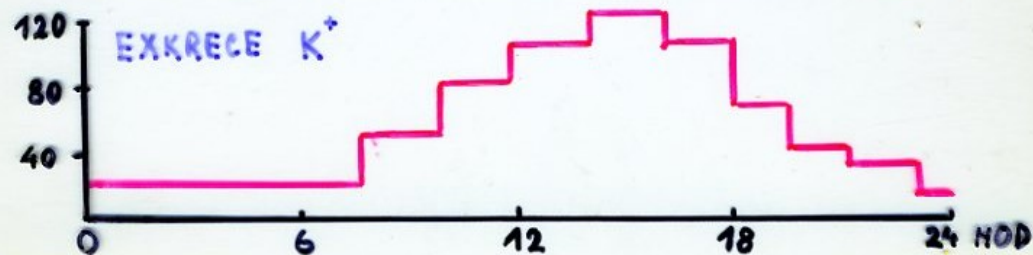
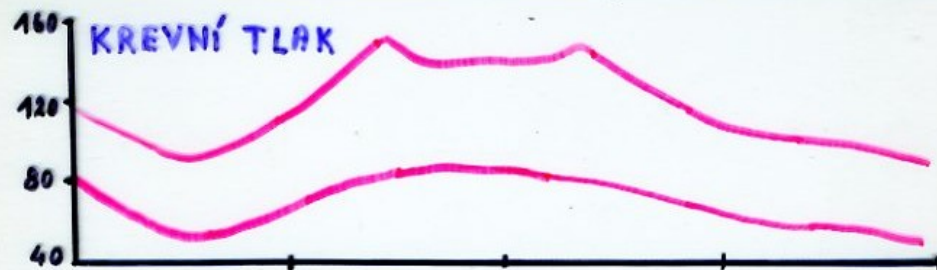
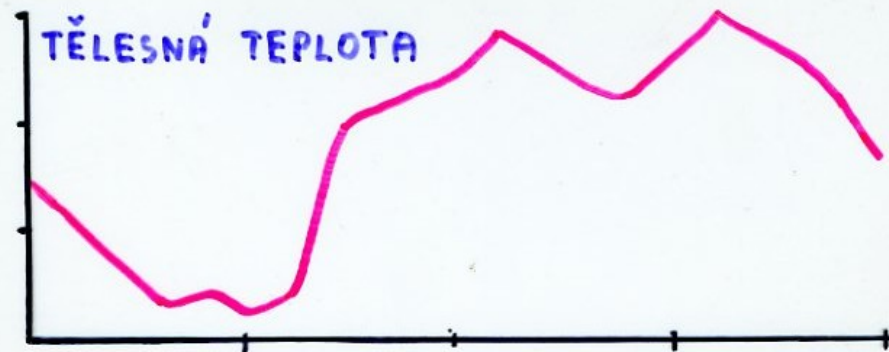
Set birthdays 1 - 4

Field above is empty?

Core Body Temperature

CIRKADIÁNNÍ VARIACE NĚKTERÝCH FYZIOL. HODNOT

Definice:

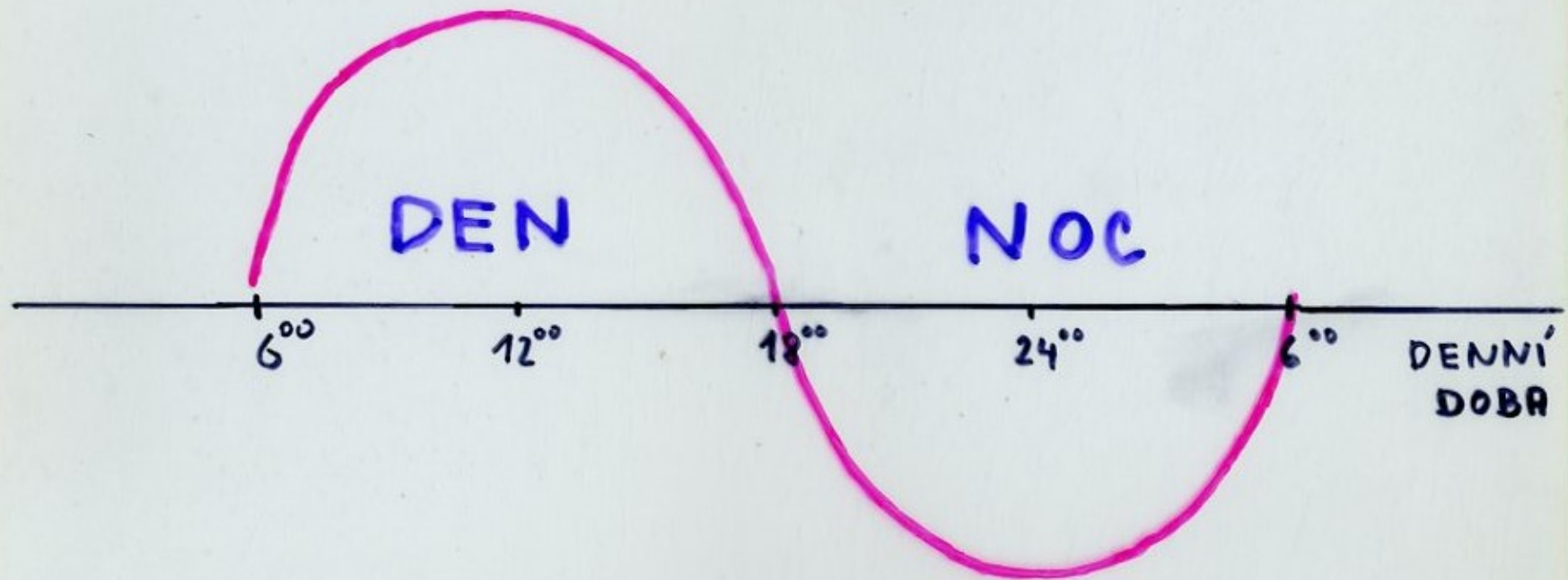
- ***Cyklické, pravidelné funkční kolísání fyziologického funkčního stavu organismu***

Kritéria:

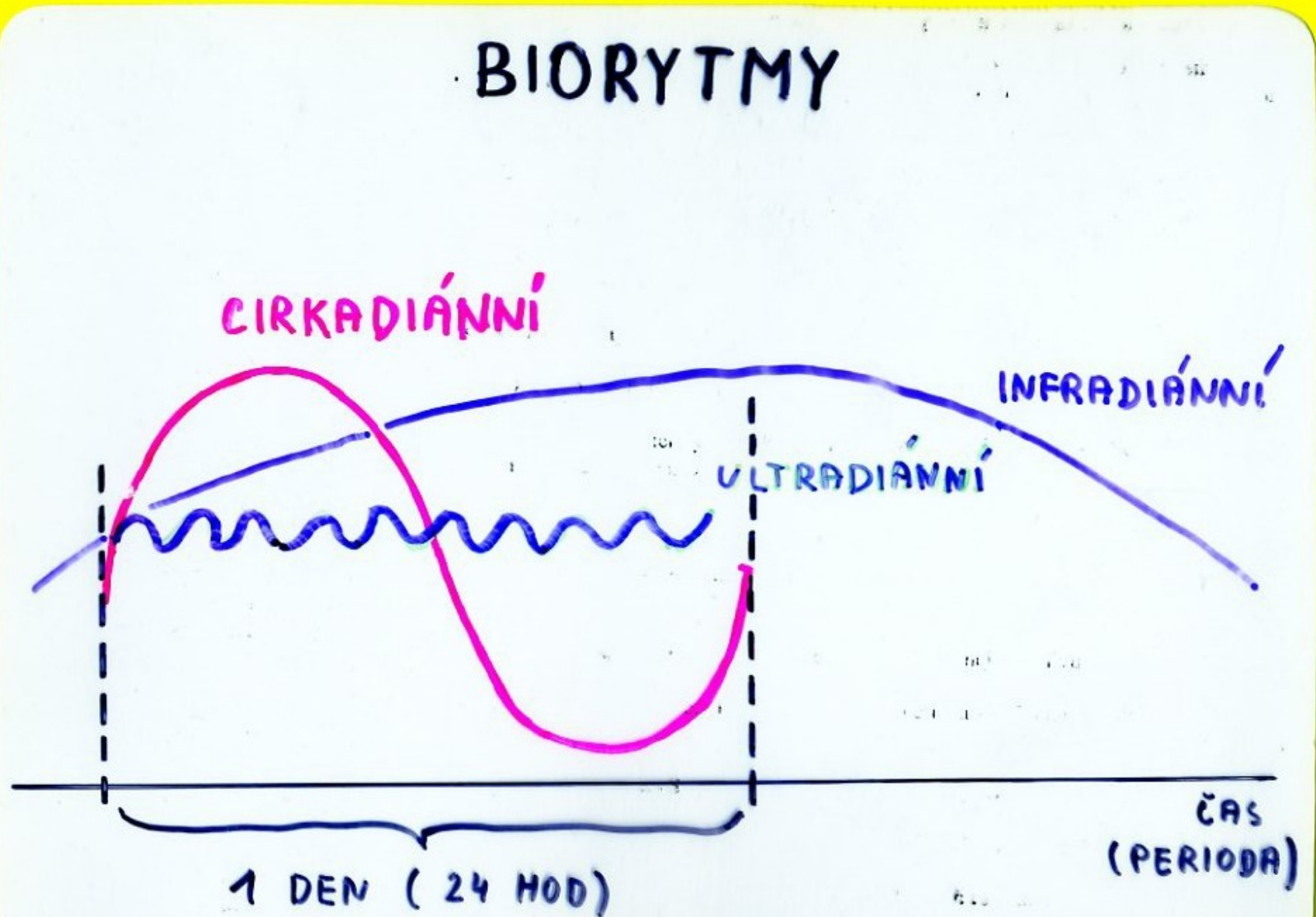
- ***Přetrvává v konstantních podmínkách***
- ***Nezávislý na teplotě (perioda)***
- ***Může být „resetován“, změněn a řízen vnějšími vlivy***

Základní parametry biorytmu

- *Délka periody*
- *Průběh, tvar* (nemusí být pravidelná sinusovka)
- *Amplituda*
- *Fázový posun*

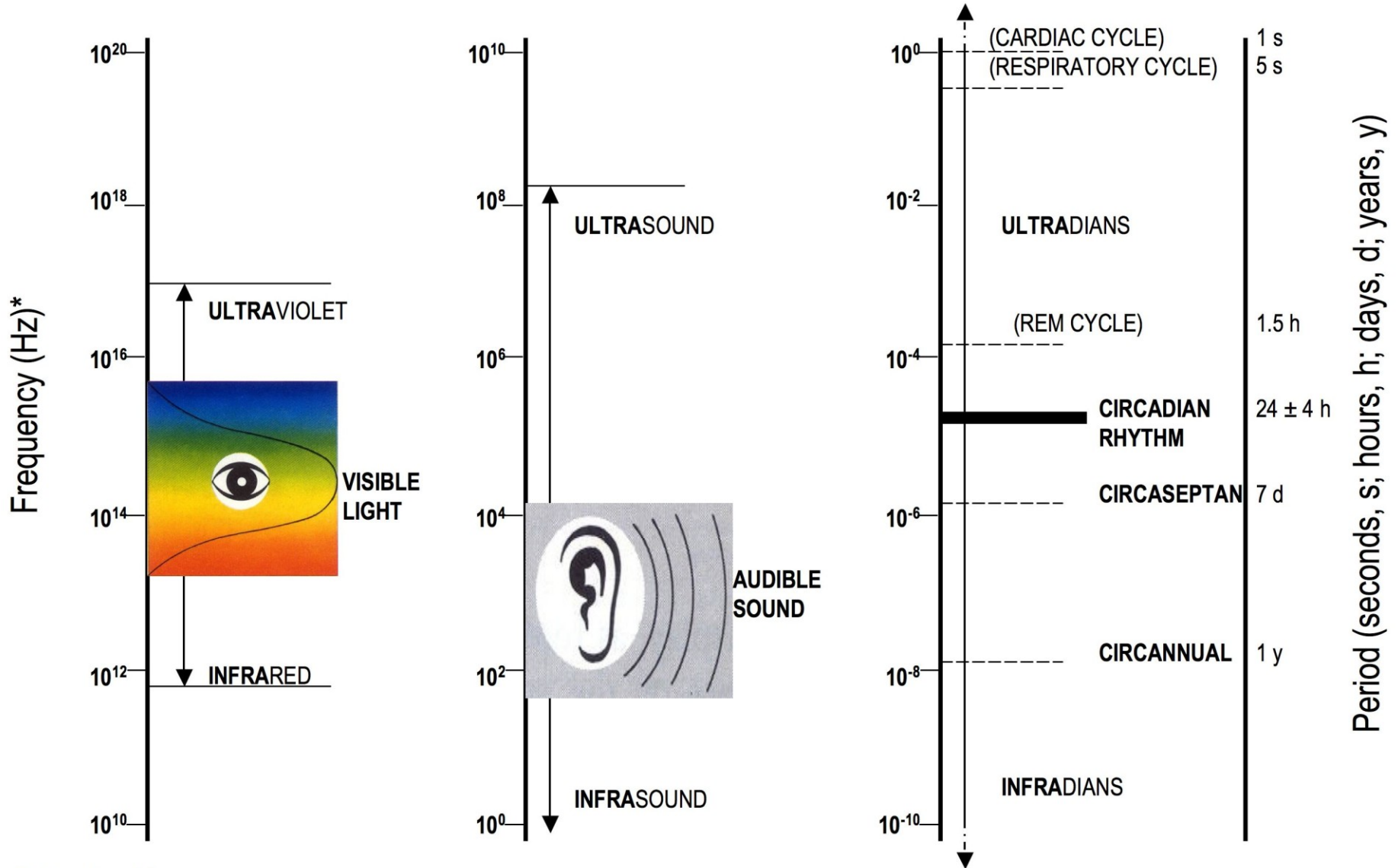

Základní rozdělení biorytmů – dle délky perrody

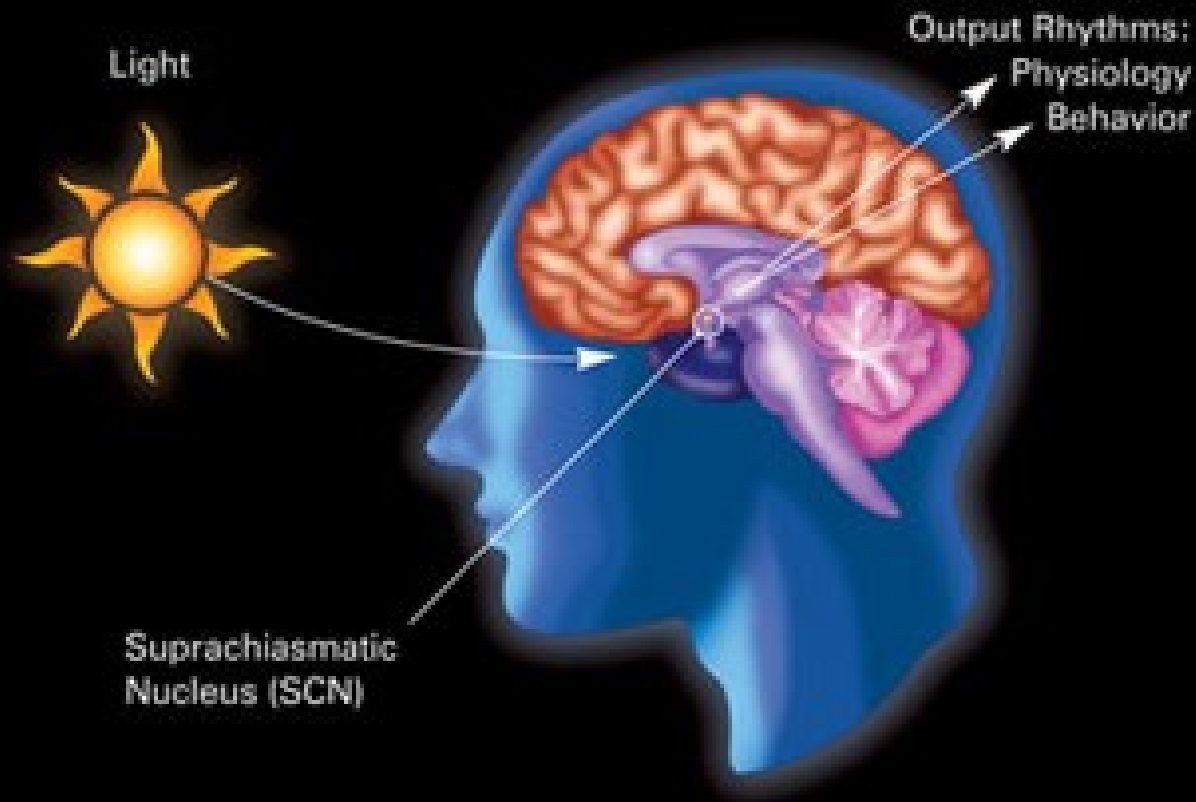

CHRONOBIOLOGIC TERMINOLOGY FOLLOWS THAT USED IN PHYSICS BASED ON FREQUENCY (f; RECIPROCAL PERIOD: $\tau = 1/f$)

*1 Hz = 1 cycle/sec

Cirkadiánní biorytmy

Vztah mezi variabilitou prostředí, homeostázou a rytmičitou

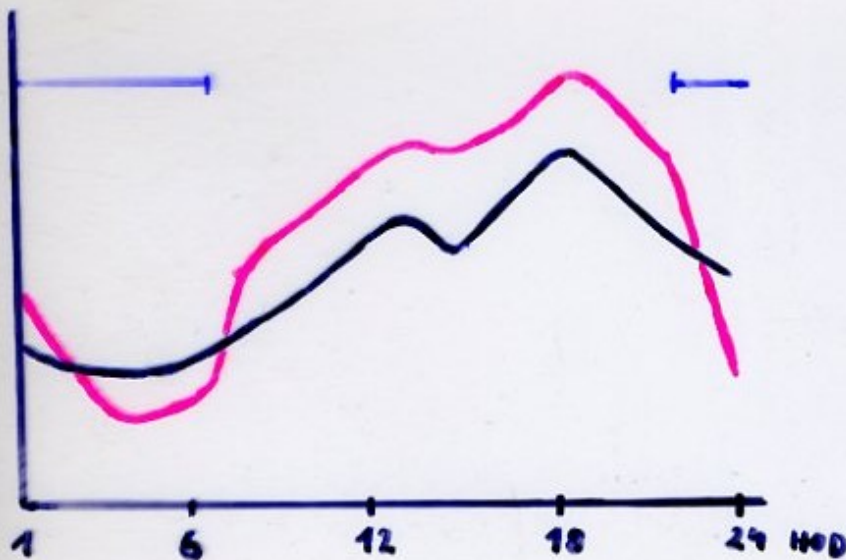
VNĚJŠÍ RYTMICITA

OVLIVNĚNÍ AMPLITUDY
(= VNĚJŠÍ SLOŽKA CIRK. RYTMU)

ZEITGEBIR

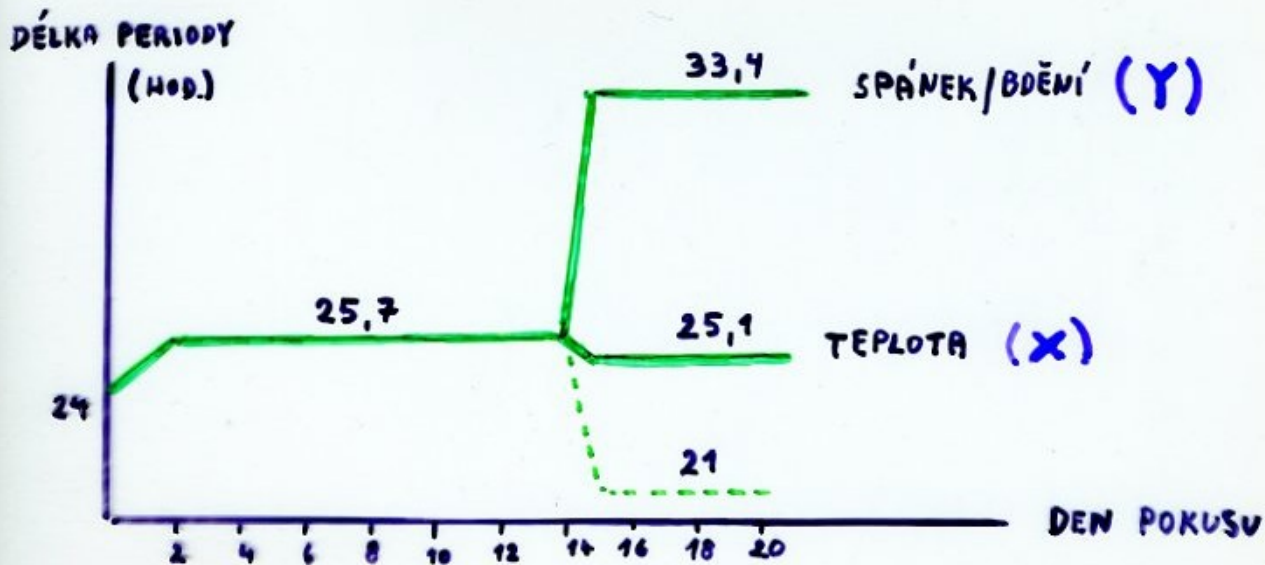
SYNCHRONIZACE
BIOLOGICKÝCH HODIN

(AUTONOM. PERIODA $\approx$ 25 HOD.)

Vnitřní desynchronizace

OSCILÁTOR X (I) : SILNÝ, MĚNĚ OVLIVNITELNÝ, T.J. MENŠÍ
ŠKÁLA MOŽNÉ SYNCHRONIZACE (22,3 - 26,9 h.)

OSCILÁTOR Y (II) : SLABŠÍ, VÍCE OVLIVNITELNÝ
(SYNCHRONIZACE 12 - 65 h.)

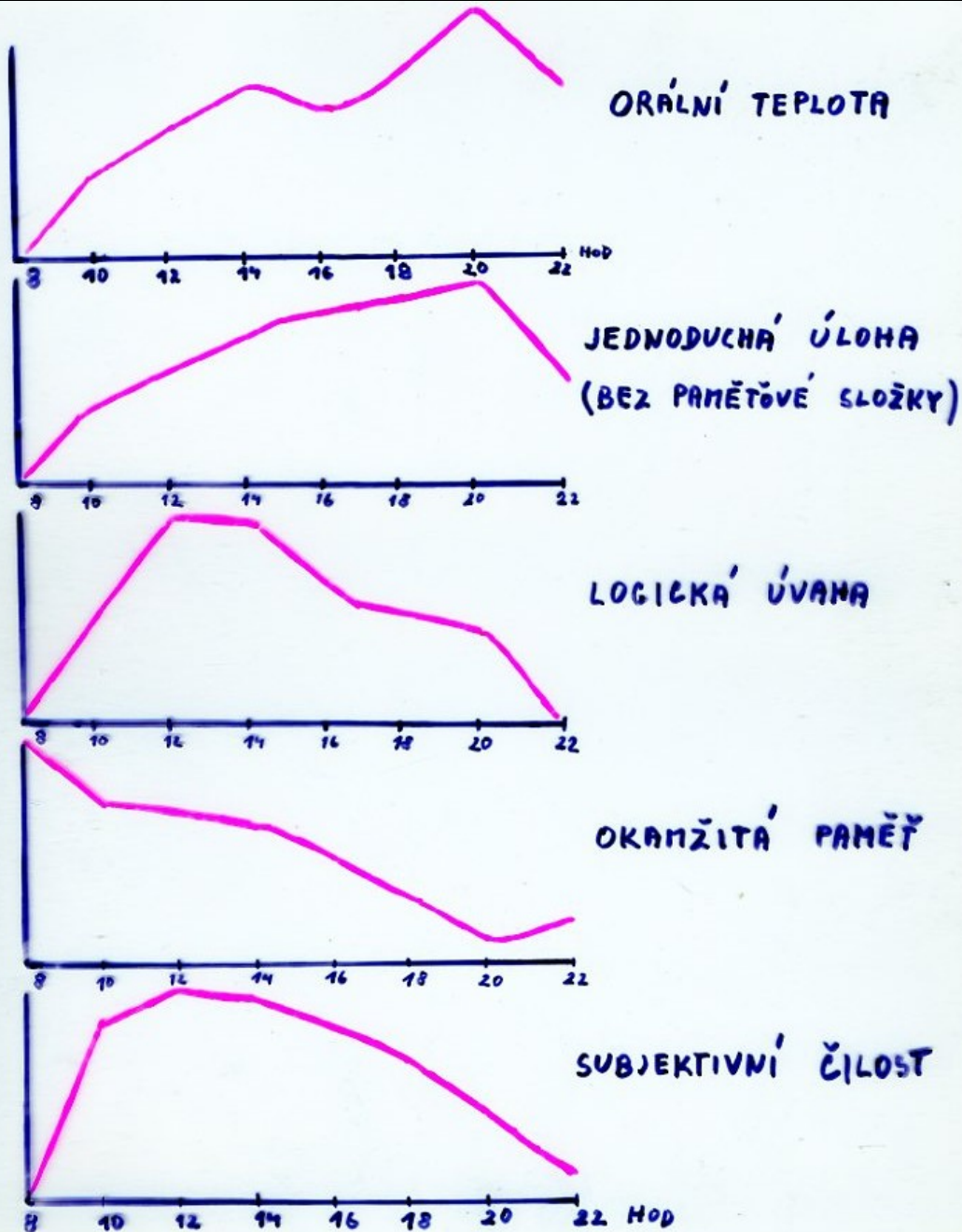
OSCILÁTOR „ČILOSTI“ ?

Kde se s cirkadiánními rytmy setkáváme (potýkáme) nejčastěji

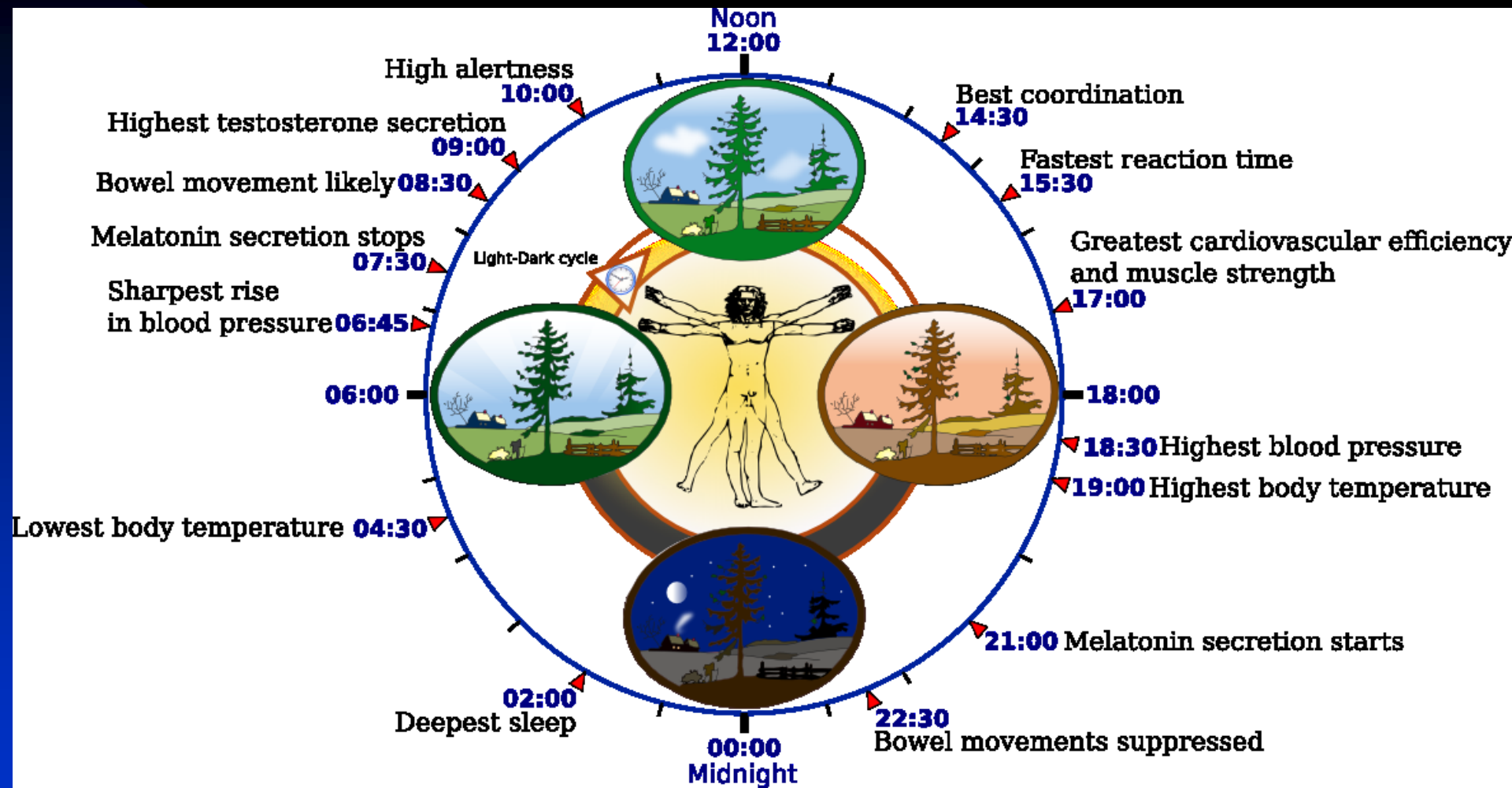

- *Letní čas*
- *Jet lag*
- *Seasonal affective disorders, zimní deprese*
- *Poruchy spánku*
- *Uspořádání pracovní doby, režim práce a odpočinku*
- *Směnná a noční práce*
- *Individuální rozdíly – ranní a večerní typy*
- *Interpretace klinických měření (např. těl. teplota)*

Průběh výkonnosti

Cirkadiánní rytmy

Jet lag

TIME BANDITS

Can jet lag be "cured"? Probably not, but it seems as though everyone has a trick to mitigate its effects.

MELATONIN

Taking small doses of this natural sleep-inducing hormone may help you fall asleep at the proper time (or, depending on what country you've flown to, it may get you arrested).

SUNSHINE ON YOUR SHOULDERS

Not only can it make you happy, sunshine can theoretically "reset" your body's clock. It's as easy as going outside.

WHETTING YOUR WHISTLE

Stay hydrated by drinking plenty of water and avoiding caffeine and alcohol—which, to some of us, sort of defeats the purpose of vacation.

GETTING IN TOUCH WITH NATURE

Some New Age types insist that walking barefoot on the earth or swimming in the ocean can help by "grounding your electromagnetic system."

TRUE WEST

It's claimed that jet lag is less severe on westward-bound trips. (And just imagine all the frequent-flier miles you can get flying from Chicago to New York via Tokyo.)

MAKE BELIEVE

Some imaginative fliers claim that simply pretending they're not on a plane

VIAGRA

A 2007 Argentine study showed that small doses of the impotence medication helped hamsters recover from simulated jet lag. The effect on their sex lives was not reported.

Pracovní doba

- FIXNÍ
- ROTUJÍCÍ (STRÍDÁNÍ SMĚN)
- „NETRADIČNÍ SYSTÉMY“:
  - PRUŽNÁ (POHYBLIVÁ)
  - VOLNÁ
- + JEDNORÁZOVÉ NOČNÍ SLUŽBY (OJEDINĚLÉ - PRAVID.)

POTENCIÁLNĚ NEPŘÍZNIVÉ SYSTÉMY:

- ZAHRNUTÍ NOČNÍ SMĚNY
- ROTUJÍCÍ

HLAVNÍ SFÉRY NEG. OVLIVNĚNÍ NOČNÍ PRACÍ

- CIRKADIÁNNÍ RYTMY

PRAČE V DOBĚ ÚTLUMU,
SPÁNEK V DOBĚ AKTIVACE

PROČ NEDOCHÁZÍ K ADAPTACI:

- NEZMĚNĚNÉ VNĚJŠÍ SYCHRONIZÁTORY
- VÍKEND (NEBO JINÉ VOLNO)

- SPÁNEK

- VIZ. CIRK. RYTMY
- HLUK
- RODINA

- PSYCHOSOCIÁLNÍ ASPEKTY

- STRAVOVÁNÍ

OPATŘENÍ:

- CO NEJMÉNĚ SUKCESIVNÍCH NOČNÍCH
- NE PŘI SOUČASNÉM DALŠÍM RIZIKU
- NE PRO ŽENY
- INDIV. VÝBĚR (KONTRAINDIKACE)